

У. Ю. Мясешка, Я. В. Федаровіч

ВЫКАРЫСТАННЕ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ Ё МЕДЫЦЫНСКІХ УСТАНОВАХ ГОРАДА МІНСКА

Навуковы кіраўнік ст. выкл. Н. В. Ратынская

Кафедра беларускай і рускай моў,

Беларускі дзяржаўны медыцынскі ўніверсітэт, г. Мінск

Рэзюмэ. У артыкуле падмаецца праблема валодання беларускай мовай медыкамі медыцынскіх устаноў горада Мінска, патрэбы ва ўжыванні беларускай мовы ўрачамі пры выкананні службовых абавязкаў.

Ключавыя словы: беларуская мова, медыцынскія ўстановы.

Resume. The article deals with knowledge of Belarusian among physicians of hospitals and clinics of Minsk.

Keywords: Belarusian, hospitals, Minsk.

Актуальнасць. Найвялікшая каштоўнасць народа – гэта мова. Яна з’яўляецца важнейшым элементам нацыянальнай культуры, асноўным сродкам зносін у розных сферах жыццядзейнасці чалавека. Толькі з роднай мовай мы можам адчуваваць сябе сапраўднымі беларусамі. Яна дазваляе нам глыбінна адчуваць Раздзіму, разумець беларускі дух, пазнаваць менталітэт народа. Наша мова непаўторная, у яе свая адметнасць, свая энергетыка, свая сіла. Мову па праву можна лічыць народнай, калі яна ўжываецца ва ўсіх сферах жыцця, у тым ліку і ў медыцыне. Як вядома, спробы стварэння беларускамоўнай медыцынскай дапамогі на Беларусі былі двойчы - у 20-30-я гады, падчас палітыкі беларусізацыі, а таксама ў 90-я гады мінулага стагоддзя. Былі прыняты Закон аб мовах і Праграма развіцця беларускай мовы, пачалася распрацоўка медыцынскай дакументацыі і стандартаў аказання медыцынскай дапамогі. Аднак пасля рэферэндума 1996 года, калі было прынята афіцыйнае двухмоўе, гэты працэс пачаў згасаць.

Актуальнасць артыкула абумоўлена адсутнасцю навуковых прац, прысвечаных вывучэнню праблемы валодання і выкарыстання беларускай мовы ў медыцынскіх установах Рэспублікі Беларусь. Актуальнасць пацвярджаецца тым, што, па дадзеных розных даследаванняў, каля 6% насельніцтва Рэспублікі Беларусь штодзённа размаўляюць на беларускай мове.

Мэта: вызначыць месца беларускай мовы ў медыцынскім абслугоўванні горада Мінска.

Задачы:

1. Высветліць, як на сённяшні дзень ставяцца да роднай мовы беларускія медыкі.
2. Вызначыць, ці ёсць патрэба ва ўжыванні беларускай мовы ў штодзённай працы медыкаў нашай сталіцы.
3. Выявіць, ці ёсць урачы, якія размаўляюць па-беларуску і як да іх ставяцца

пацыенты.

Матэрыял і метады. Падчас выканання працы былі апытаны ўрачы наступных медыцынскіх устаноў горада Мінска: 1 ГКБ, 3 ГКБ, 4 ГКБ, 5 ГКБ, 6 ГКБ, 9 ГКБ, 10 ГКБ, 11 ГКБ, 13 ГДКП, 3 ГДКБ, таксама выкарыстаны матэрыялы з друкаваных і электронных крыніц. Прынялі ўдзел 78 чалавек з розных клінік горада Мінска (табліца 1), з якіх 13 чалавек працуюць дзіцячымі ўрачамі, 65 працуюць з дарослымі пацыентамі.

Табліца 1. Вынікі апытання медыкаў у залежнасці ад месца працы.

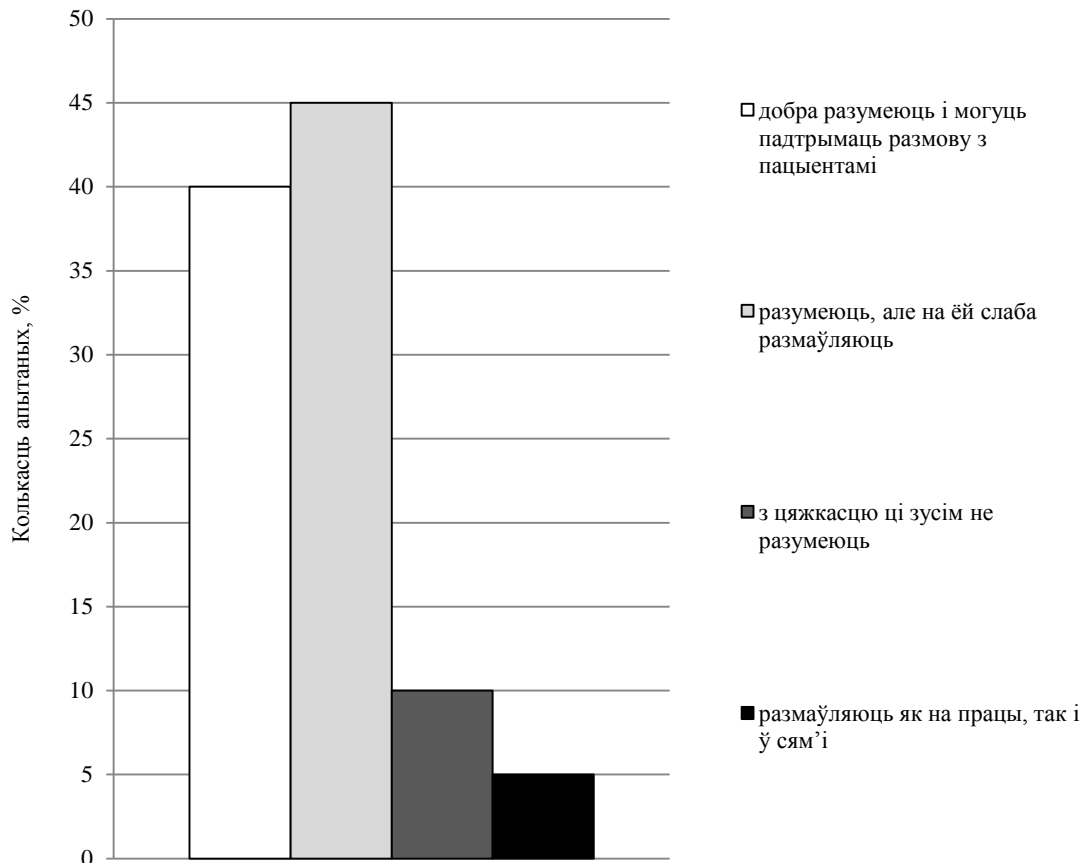
Назва медыцынскай ўстановы горада Мінска	Колькасць апытаных чалавек
1 ГКБ	7
3 ГКБ	10
4 ГКБ	5
5 ГКБ	6
6 ГКБ	10
9 ГКБ	11
10 ГКБ	9
11 ГКБ	7
13 ГДКП	6
3 ГДКБ	7

Таксама была праведзена дыферэнцыяцыя апытаных у адпаведнасці з месцам іх нараджэння. Былі выдзелены 3 катэгорыі: тыя, хто нарадзіўся ў гарадзе, у вёсцы і выхадцы з іншых краін. Гэта было зроблена таму, што, на наш погляд, ад месца нараджэння залежалі і адказы. Было апытана 29 медыкаў з беларускіх вёсак, 40 – з беларускіх гарадоў і 7 – з замежжа. Задаваліся наступныя пытанні: ці сутракаліся вы з беларускамоўнымі пацыентамі пры выкананні службовых абавязкаў, у якой ступені вы валодаеце беларускай мовай, дзе вы нарадзіліся і правялі дзяцінства: у гарадах Беларусі, у беларускіх вёсках, за межамі Рэспублікі Беларусь.

Вынікі і іх абмеркаванне. Даследаванне дало наступныя вынікі: 75 працэнтаў апытаных сутракаліся з пацыентамі, якія карыстаюцца ў асноўным беларускай мовай. Гэта сведчыць аб тым, што беларускі ўрач павінен валодаць беларускай мовай, каб разумець і аказваць лепшую дапамогу кожнаму жыхару РБ. Трэба адзначыць, што ў дарослай практыцы часцей сустракаюцца з беларускамоўнымі пацыентамі (83%), чым ў дзіцячай (23%). Зыходзячы з гэтага можна зрабіць наступную выснову: сярод маладога насельніцтва значна менш аматараў беларускай мовы.

Наступная табліца дае звесткі аб валоданні беларускай мовай урачамі горада Мінска (малюнак 2). 40% – добра разумеюць мову і могуць падтрымаць размову з

пацыентамі, 45% – разумеюць беларускую мову, але самі гавораць на ёй слаба, 10% – з цяжкасцю ці нават зусім не разумеюць адну з афіцыйных моў нашай краіны. І толькі 5% працэнтаў апытаных штодзённа выкарыстоўваюць родную мову як на працы, так і ў сям’і.

Малюнак 2 – Валоданне беларускай мовай сярод апытаных медыкаў.

У залежнасці ад месца нараджэння вынікі апытання наступныя: вяскоўцы – 83% добра разумеюць мову і могуць падтрымаць размову з пацыентам, 10% – разумеюць беларускую мову, але самі гавораць на ёй слаба, 7% працэнтаў з апытаных размаўляюць на ёй штодзённа; гарадскія – 15% добра разумеюць мову і могуць падтрымаць размову з пацыентам, 72% – разумеюць беларускую мову, але самі гавораць на ёй слаба, 8% – з цяжкасцю ці нават зусім не разумеюць адну з афіцыйных моў нашай краіны, 5% працэнтаў з апытаных заўсёды размаўляюць на ёй; медыкі з замежжа – 14% добра разумеюць мову і могуць падтрымаць размову з пацыентам, 14% – разумеюць беларускую мову, але самі гавораць на ёй слаба, 72% – з цяжкасцю ці нават зусім не разумеюць афіцыйную мову нашай краіны. Па словах тых 4 медыкаў, якія штодзённа размаўляюць на беларускай мове пры выкананні службовых абавязкаў, пацыенты ў сваёй большасці да беларускамоўных медыкаў

ставяцца станоўча, часам нават з большай павагай, чым да рускамоўных.

Такім чынам, трэба адзначыць, што беларускую мову трэба ведаць сучаснаму беларускаму медыку, адпаведна трэба вывучаць яе ў вышэйшых медыцынскіх установах. Гэта дазволіць ў некаторых выпадках больш дакладна разумець хворага беларуса і адчуваць сябе беларусам. І таксама не можа не радаваць той факт, што ёсць медыкі, якія ведаюць і выкарыстоўваюць родную мову ва ўсіх сферах жыцця, не цураюцца яе, а любяць і імкнуцца да яе адраджэння.

Высновы:

1. У сваёй большасці медыкі горада Мінска ведаюць і разумеюць беларускую мову.
2. Большасць урачоў у сваёй практыцы сутыкаліся з беларускамоўнымі пацыентамі.
3. Некаторая колькасць медыкаў ўжываюць беларускую мову ва ўсіх сферах сваёй дзейнасці.
4. Вывучэнне беларускай мовы ў вышэйшых медыцынскіх установах неабходна.

V. Y. Meleshko, E. V. Fedorovich

THE BELARUSIAN LANGUAGE IN A MEDICAL FACILITY THE CITY OF MINSK

*Tutor senior lecturer N. V. Ratynskaya,
Department of the Belarusian and Russian languages,
Belarusian State Medical University, Minsk*

Літаратура

1. Дзянісаў, С. Дз. Ярашэвіч, С. П. Беларуская мова ў вышэйшай медыцынскай адукацыі / С. Дз. Дзянісаў, С. П. Ярашэвіч // Белорусский медицинский журнал. – 2004. – № 1. – С. 32-36.
2. Янкоўскі, Ф. М. Гістарычная граматыка беларускай мовы. / Ф. М. Янкоўскі. - Мінск: Вышэйшая школа, 1989. - 160 с.
3. Станкевіч, Я. Гісторыя беларускай мовы. / Ян Станкевіч. – Вільня: Ekspres, 1939. - 20 с.